

GIÁO DỤC PHÁP LUẬT CHO SINH VIÊN NGHỆ THUẬT TRONG KỶ NGUYÊN MỚI

Nguyễn Thị Thanh Thủy
Trường Đại học Sư phạm Nghệ thuật Trung Ương

Tóm tắt: Trong kỷ nguyên mới- kỷ nguyên vươn mình hiện nay, giáo dục pháp luật nói chung và giáo dục pháp luật cho sinh viên nghệ thuật nói riêng có vai trò to lớn trong đời sống xã hội, góp phần bảo vệ Hiến pháp và pháp luật, tạo ra sự đồng thuận trong nhận thức và hành động, làm cho trật tự pháp luật của quốc gia ổn định, đường lối, quan điểm của Đảng được đi vào thực tiễn cuộc sống. Để nâng cao nhận thức và hiểu biết của sinh viên nghệ thuật đối với pháp luật, bài viết tập trung nghiên cứu các vấn đề lý luận về giáo dục pháp luật, các biện pháp giáo dục pháp luật cho sinh viên nghệ thuật và đề xuất một số biện pháp giáo dục pháp luật cho sinh viên nghệ thuật trong kỷ nguyên mới hiện nay.

Từ khóa: Giáo dục pháp luật, sinh viên nghệ thuật, kỷ nguyên mới, pháp luật.

LEGAL EDUCATION FOR ART STUDENTS IN THE NEW ERA

Nguyen Thi Thanh Thuy
Central University of Art Education

Abstract: In the new era - the current era of development, legal education in general and legal education for art students in particular play a great role in social life, contributing to protecting the Constitution and the law, creating consensus in perception and action, making the legal order of the country stable, the Party's guidelines and viewpoints are put into practice. In order to improve the awareness and understanding of art students towards the law, the article focuses on studying theoretical issues of legal education, measures of legal education for art students and proposing some measures of legal education for art students in the current new era.

Keywords: Legal education, art students, new era, law.

Nhận bài: 20/02/2025

Phản biện: 22/03/2025

Duyệt đăng: 26/03/2025

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Trong kỷ nguyên mới hiện nay, giáo dục pháp luật (GDPL) cho sinh viên (SV) nghệ thuật nhằm hướng tới cho các em việc hình thành, nâng cao thái độ, tình cảm, tôn trọng pháp luật, niềm tin của con người vào pháp luật. Để xây dựng, tạo dựng tình cảm, niềm tin với pháp luật, từ đó tạo dựng thói quen tuân thủ trong chấp hành pháp luật. Thực hiện GDPL cho SV nghệ thuật là góp phần đưa pháp luật đến với những công dân trẻ tuổi bằng con đường ngắn nhất, nhanh nhất, hiệu quả nhất. SV nghệ thuật là những công dân đang trên bước đường trưởng thành, những người nghệ sĩ tương lai của đất nước. Đối với các em, hiểu biết pháp luật là một bộ phận của học vấn và ý thức pháp luật là một thành phần quan trọng không thể thiếu được của nhân cách. Thông qua GDPL các em được trang bị những tri thức pháp luật, xây dựng, hình thành ở các em lối sống lao động và học tập theo pháp luật với đầy đủ ý thức trách nhiệm, nghĩa vụ và quyền hạn của người công dân, điều chỉnh hành vi của mình theo khuôn khổ của pháp luật một cách tự giác. GDPL cho SV nghệ thuật là một yêu cầu khách quan nhằm chuẩn bị một cách có hệ thống cho thế hệ trẻ vào đời, biết sống và làm việc theo pháp luật, góp phần xây dựng một nhà nước pháp luật, một xã hội có kỷ cương.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Khái niệm về giáo dục pháp luật

Xét về mặt bản chất, GDPL là quá trình hoàn thiện nhân tố xã hội, pháp lý của con người, nâng cao khả năng sáng tạo của con người trước đòi sống thực tiễn. GDPL là quá trình tác động của nhiều hình thức, phương tiện vào ý thức của con người, đó không phải và không thể là sự áp đặt ý chí chủ quan duy ý chí tới quá trình nhận thức khách quan của các chủ thể. Trước hết GDPL là một nhiệm vụ mang tính thường xuyên, liên tục của Nhà nước. Do đó, Nhà nước cần thực hiện việc tổ chức, quản lý, đánh giá kết quả lĩnh vực hoạt động này. GDPL phải đảm bảo tính kịp thời, sát thực và phù hợp cả về phương diện nội dung, hình thức và đối tượng. Tuy nhiên, dưới góc độ tổng quan cần gắn việc GDPL trong nhà trường, trong các thiết chế chính trị - xã hội với giáo dục ở ngoài cộng đồng xã hội và gia đình. Kết nối việc phổ biến, GDPL với công tác giáo dục truyền thống lịch sử và phong tục tập quán tốt đẹp của dân tộc. Đặc biệt, cần gắn GDPL với quá trình thực thi nhiệm vụ phát triển kinh tế - xã hội, bảo đảm quốc phòng, an ninh của đất nước, của từng vùng, miền, địa phương và an sinh xã hội.

Như vậy, GDPL có thể được hiểu là hoạt động có định hướng, có tổ chức, do các chủ thể có chức năng, nhiệm vụ GDPL tiến hành thông qua các phương pháp, hình thức đa dạng, linh hoạt, phù hợp với đặc điểm của từng đối tượng, vùng miền

nhằm truyền tải kiến thức, nội dung, quy định pháp luật liên quan mật thiết đến cuộc sống của người dân; thông tin về thực tiễn thi hành pháp luật; hướng dẫn kỹ năng chủ động, tự giác, tìm hiểu, sử dụng, chấp hành pháp luật; định hướng, nâng cao nhận thức, từ đó hình thành ở họ ý thức pháp luật, tình cảm, niềm tin về pháp luật và hành vi phù hợp với các yêu cầu của pháp luật, bảo vệ được quyền và lợi ích hợp pháp của mình.

2.2. Một số vấn đề đặt ra trong công tác GDPL cho sinh viên nghệ thuật

Luật Phổ biến giáo dục pháp luật năm 2012 quy định các nội dung GDPL trong các cơ sở giáo dục của hệ thống giáo dục quốc dân được xây dựng phù hợp với từng cấp học và trình độ đào tạo, phù hợp với mục tiêu giáo dục, ngành nghề đào tạo, bảo đảm tính thống nhất, đồng bộ, phổ thông, cơ bản, thiết thực và có hệ thống. Trong đó, nội dung GDPL trong chương trình giáo dục nghề nghiệp, giáo dục đại học trang bị kiến thức cơ bản về nhà nước và pháp luật, kiến thức pháp luật liên quan đến ngành, nghề đào tạo. Như vậy, nội dung GDPL trong các cơ sở giáo dục của hệ thống giáo dục quốc dân được xây dựng phù hợp với từng cấp học và trình độ đào tạo, phù hợp với mục tiêu giáo dục, ngành nghề đào tạo, bảo đảm tính thống nhất, đồng bộ, phổ thông, cơ bản, thiết thực và có hệ thống.

Tuy nhiên, vấn đề bất cập đó là việc thiết kế chương trình môn học, công việc khoa học có cơ sở lý luận và thực tiễn. Chương trình dạy học nói chung và lý luận dạy học nói riêng trong đó quy định cụ thể về vị trí, mục tiêu, yêu cầu của bộ môn, hệ thống nội dung bộ môn, số học phần, học trình dành cho các bộ môn cũng như số tiết cho từng phần, từng chương. Mục tiêu chung (mục tiêu cơ bản) của chương trình GDPL trong các trường đại học nghệ thuật nhằm giúp cho SV hình thành được văn hóa pháp lý nói chung và văn hóa nghề nghiệp nói riêng. Trong đó có sự thống nhất giữa ý thức, thái độ và hành vi phù hợp với các chuẩn mực pháp luật để SV sau khi ra trường có thể tham gia hoạt động nghề nghiệp, có ý thức sống, lao động theo pháp luật và tích cực tham gia bảo vệ và tuyên truyền pháp luật trong cộng đồng.

Đối với các trường nghệ thuật hiện nay, công tác GDPL được thực hiện chủ yếu thông qua hoạt động chính khóa là giảng dạy thông qua môn học Pháp luật đại cương, với các nội dung cụ thể chủ yếu các kiến thức chung về pháp luật với thời lượng từ 15 tiết đến 30 tiết (tùy trình độ đào tạo). Thực hiện Chỉ thị số 10/CT-TTg ngày 12 tháng 06 năm 2013 của Thủ tướng Chính phủ, các trường đại học đã đưa nội dung phòng, chống tham nhũng

vào giảng dạy trong các học phần pháp luật. Nội dung phòng chống tham nhũng được tích hợp, lồng ghép vào môn học Pháp luật đại cương hoặc môn học khác phù hợp với thời lượng 05 tiết. Nhìn chung, với chương trình học pháp luật đã đầy đủ, logic những kiến thức chung về pháp luật, giáo dục, phổ biến một số ngành luật liên quan trực tiếp đến đời sống hằng ngày. Tuy nhiên, thời lượng còn chưa phù hợp nên giảng viên chỉ có thể truyền tải được những nội dung cơ bản của ngành Luật mà chưa có thời gian để tuyên truyền các văn bản dưới luật, chưa đề cập sâu cách giải quyết các tình huống xảy ra trong thực tế. Bên cạnh đó, là SV các ngành về nghệ thuật nên các em đa phần là những người nhạy cảm, cá tính, khá dễ dàng trong việc bộc lộ cảm xúc, thái độ và các hoạt động hướng ngoại. Với mỗi ngành khác nhau thì SV có đặc điểm riêng khác nhau. Tuy nhiên, các em hầu hết là những người nhiều năng lượng, hoạt bát, ưa hoạt động và có năng khiếu, thẩm mỹ về nghệ thuật. Là SV nghệ thuật nên các em có xu hướng thích và dành nhiều thời gian cho các môn chuyên ngành nên các kiến thức về lý luận khiến các em khó tiếp thu và ít quan tâm hơn. Bởi các môn đại cương nhiều lý luận, ít hoạt động sôi nổi, ít tự do và căn bản đó là những môn học không thuộc năng khiếu sẵn có của sinh viên.

2.3. Một số biện pháp nhằm nâng cao hiệu quả công tác GDPL cho sinh viên nghệ thuật trong kỷ nguyên mới

2.3.1. Đổi mới và sử dụng hiệu quả các phương pháp giảng dạy, giáo dục tuyên truyền pháp luật

Trước yêu cầu đổi mới của thời đại, việc đổi mới phương pháp giảng dạy theo hướng sáng tạo, thực tiễn. Thay đổi từ phương pháp giảng dạy truyền thống sang tiếp cận hiện đại, kết hợp giữa lý thuyết và thực hành. Khuyến khích sinh viên tham gia vào các dự án sáng tạo mang tính cộng đồng, phản ánh thực tế xã hội và các giá trị pháp quyền. Ứng dụng công nghệ, trí tuệ nhân tạo AI vào sáng tạo nghệ thuật và quản lý các sản phẩm nghệ thuật một cách minh bạch, theo đúng quy định của pháp luật. Phối hợp nhiều phương pháp chủ yếu như thuyết trình; trình bày trực quan; đàm thoại; đọc sách và tài liệu; luyện tập; tập thói quen rèn luyện, ứng xử phù hợp với pháp luật. Đồng thời sử dụng tổng hợp, hài hòa các phương pháp: sư phạm, tâm lý, tư duy logic, thực hành, giải quyết tình huống cụ thể, trực quan. Tăng cường thái độ học tập tích cực, phát huy sự động não cá nhân, sử dụng nhiều hơn phương pháp “nghiên cứu theo tình huống”, phương pháp “giải quyết vấn đề”, mở rộng các hình thức GDPL ngoại khóa

cho sinh viên.

2.3.2. Gắn với ngành nghề đào tạo đặc thù của trường đại học về nghệ thuật

Điều này thể hiện tính mục đích đào tạo rõ nét của các nhà trường, đòi hỏi phương pháp dạy học các bộ môn cơ bản, cơ sở và chuyên ngành trong đó có GDPL phải hướng vào mục tiêu đào tạo của nhà trường, yêu cầu người giảng viên ngoài việc trang bị tri thức khoa học cần phải chú ý rèn luyện cho SV hành vi ứng xử trong cuộc sống và kỹ năng vận dụng trong nghề nghiệp sau này. Bằng cách đó SV sẽ hứng thú, tự giác học tập pháp luật, không coi học pháp luật là thừa, là sự bắt buộc, miễn cưỡng, là môn phụ. Ngược lại, nếu tách rời GDPL với ngành nghề đào tạo thì nội dung có thể bị lệch hướng, SV sẽ hạ thấp vai trò của pháp luật, không tích cực học tập bộ môn này. Vì vậy, đặc điểm này phải được tính đến khi xây dựng chương trình, lựa chọn nội dung và phương pháp giáo dục trong các nhà trường.

Mặt khác, cần xây dựng tinh thần trách nhiệm và ý thức pháp luật cho nghệ sĩ tương lai. SV cần hiểu rõ về quyền sở hữu trí tuệ, bản quyền tác phẩm để tránh vi phạm pháp luật. Khuyến khích SV nghiên cứu các tác động của pháp luật đến nghệ thuật, từ đó tạo ra các sản phẩm có giá trị cả về nội dung và tính pháp lý.

2.3.3. Kết hợp giữa văn hóa và pháp luật trong quá trình giáo dục pháp luật

Với đặc thù là SV nghệ thuật nên việc xây dựng những tác phẩm nghệ thuật có ý nghĩa tuyên truyền về tư tưởng, đạo đức cách mạng, chủ nghĩa yêu nước và trách nhiệm công dân sẽ dễ dàng thu hút được sự quan tâm của các em cũng như sự tham gia tích cực vào công tác GDPL. Với các hoạt động tuyên truyền bằng các chương trình biểu diễn nghệ thuật có nội dung phản ánh sự phát triển của Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa,

tuyên truyền về đường lối của đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước, các quy định của pháp luật thông qua các buổi biểu diễn, kịch, tiểu phẩm ngắn, những bài hát ca ngợi quê hương đất nước... góp phần giáo dục tinh thần yêu nước trong giới trẻ và sự tích cực tìm hiểu về pháp luật, từ đó hình thành ý thức pháp luật cho các em.

III. KẾT LUẬN

Trước thềm kỷ nguyên mới – kỷ nguyên vươn mình mạnh mẽ của dân tộc và sự phát triển không ngừng của công nghệ số, vai trò của công tác GDPL trong SV nghệ thuật càng trở nên quan trọng, có ý nghĩa trong việc đưa các chính sách của Đảng, các quy định của pháp luật trong kỷ nguyên mới đến với thế hệ trẻ, thế hệ tương lai của đất nước. Việc giáo dục pháp luật cho SV nghệ thuật trong kỷ nguyên mới hiện nay không chỉ áp dụng các phương pháp giáo dục truyền thống mà cần có sự thay đổi cơ bản về nội dung và hình thức tiếp cận theo hướng hiện đại, trọng tâm, gắn với thực tiễn hoạt động, tăng cường các hoạt động ngoại khóa. Các trường nghệ thuật cần quan tâm, đầu tư cho công tác GDPL sao cho gắn với ngành nghề đào tạo, gắn với đặc điểm của SV để đạt hiệu quả giáo dục, cần có sự đổi mới mạnh mẽ trong phương pháp giảng dạy, học tập và nghiên cứu để đào tạo nên những nghệ sĩ có đạo đức, ý thức công dân và tư duy sáng tạo, đóng góp vào sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc trong kỷ nguyên mới. Đối với giảng viên cần tích cực học tập nâng cao trình độ, trau dồi kiến thức, kỹ năng và tích cực ứng dụng công nghệ AI vào công tác GDPL. Bài viết đề xuất một số giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả công tác GDPL trong kỷ nguyên mới hiện nay gắn với đặc thù SV nghệ thuật. Thực hiện đồng bộ các giải pháp trên sẽ góp phần nâng cao chất lượng và hiệu quả của công tác tuyên truyền, phổ biến, GDPL cho SV các trường nghệ thuật hiện nay.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1] Đảng Cộng sản Việt Nam (2021), Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII, Nxb Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội.
- [2] Quốc hội (2012), Luật Phổ biến, giáo dục pháp luật, Hà Nội.
- [3] Bộ Giáo dục và Đào tạo (2012), Đề án “Nâng cao chất lượng công tác phổ biến giáo dục pháp luật trong Nhà trường giai đoạn 2013-2016”.
- [4] Quyết định số 3957/QĐ-BGDĐT, ngày 28/9/2017 của Bộ trưởng Bộ Giáo dục và Đào tạo ban hành Kế hoạch tiếp tục triển khai thực hiện đề án “Nâng cao chất lượng công tác phổ biến, giáo dục pháp luật trong Nhà trường”.
- [5] Quyết định số 705/QĐ-TTg ngày 25/5/2017 của Thủ tướng Chính phủ về việc ban hành chương trình phổ biến, giáo dục pháp luật giai đoạn 2017- 2021.
- [6] Nguyễn Thị Phương Dung (2020), Các điều kiện đảm bảo giáo dục pháp luật cho sinh viên các trường đại học không chuyên luật ở Việt Nam, Tạp chí Thanh tra, số tháng 2/2020